

de szükséges is. Maga az összetett allag természetét kívánja, követeli annak bekövetkezését. Az emberi léleknek a testből és lélekből való összetételét kevés gondolkodó ember támadta meg s ha tény az, hogy mi mint emberek csak úgy vagyunk egész emberek, természetünk csak akkor teljes, ha sem egyik, sem másik nem hiányzik, úgy emberi természetünk teljessége szerint csak úgy folytathatjuk halhatatlan részünk szerint is örökkévaló életünket, ha teljessé válik ideiglenesen szétesett természetünk. Ha erkölcsi életünknek szabad cselekedetei valaha az isteni igazság merlegének széseihez jutnak, úgy nem mint tiszta lelkek, tehát szellemek, hanem mint egész emberek kell hogy felelősségünk súlyát érezzük. Más szóval a jutalomnak és büntetésnek nemcsak lelkünkre, de testünkre is ki kell hatniuk.

Hogyan történhetné ez meg, ha feltámadás nem lenne?

Miert kell a testnek és a léleknek ideiglenesen megválni egymástól? Ez a bűn büntetése: a halál.

Hogy a halál tulajdonképpen nem természetes dolog, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy az élettől soha sem óhajt megszabadulni, hanem csak annak nehézségeitől s nem is lehet az természetes, a mitől irtóznak és félünk. A természetes az élet vágya; a fejlődés, a tökéletesedés kívánása! Nem természetes állapot tehát a halál vagyis a testnek a lélektől való elszakadása, hanem oly állapot, melyet az Isten akaratainak megszegése vont maga után.

Mi sem szükségesebb és logikusabb azért, mint ennek a természetén kívül való állapotnak megszűnése vagyis az ember állagának tökéletes vagyis teljes állapotába való lépése: a feltámadás, hogy az erkölcsi ember magatartásának következményeit testben és lélekben egyaránt hordozhassa.

Ezt az igazság abszolút fogalma involválja. Jézus Krisztus tanítása tulajdonképpen nem is szorult védelemre, de a helyes gondolkodás előtt nincs tanítás, mely észszerűbb és természetesebb lenne mint az övé.

nak hívták. Bizonyos átalakítással származhatik innen e név. Szt. Sebestyén temetőjének a címe: Coemeterium ad catacumbas volt. Itt már a kérdéses szó is előfordul. A lapályban ásott régi sírokat már az első századokban: ad catacumbas neveztek. (A lapossághoz.) Tessék válaszolni!

Átlépve az utolsó lépcsőt, egy négyzet alapú sírkamrába jutottunk. (Cubiculum.) A sötét folyosók így kezdődnek és mindegyik ily kiugrásban végződik. Fölötte érdekesek e sírkamrák. Ezekben temették el a keresztények legkedvesebb halottaikat, a művészi díszítések is itt érvényesülnek.

Eleinte a vallásunkra térő zsidók elzárkóztak a díszítésektől, nehogy a pogány imaházak belső pompáját elevenítsék föl. Évek múlva azonban, midőn a művelt görögök és rómaiak közül mind többen és többen vallották meg Jézus hitét, szent helyeiket, hol drága óvéik nyugodtak és ahol az üldöztetések szomorú napjaiban istenítiszteletre összegyűltek, ékessé óhajtottak varázsolni.

Kegyeltük azt mondta, ne legyen lakásuk díszesebb, mint a halottak hazája. Ekkor vitték be a művészetet a katakombába. Nagyobb képeket, emberi alakokat ritkán festettek, munkájuk többnyire a díszítő jellegre szorítkozott.

A jelképes ideák gyakori jelensége. Ily általános szimbólumok a T betű, a kereszt jele. Krisztus monogramma görög írásban és a hal képe, mely görögül $\chi\rho\iota\varsigma$. Ez a szó a Meg-

Természetességét igazságának a tények támogatják. A kétkedő apostolok, a kik semmikép sem akarják az ő feltámadását elhinni, maguk a leghatalmasabb bizonyítékot szolgáltatják mellette.

A szeptikus romai, ki a szemtanú Péternek az igazság elementáris erejével ható prédikálására a husvéti ünnepet örömteljes hallelujával üli meg s a nagy világ minden kereszténye nem hirdeti-e, hogy Krisztus feltámadott és mi is feltámadunk.

De ha senki nem is hirdetné, nem vigasztalóbb-e a feltámadás hite, mely csak a bűnös rémületét keltheti föl, mint az a sötét világnézet, mely az anyagnak örök elévülhetetlenségét büszkén hirdeti, az örök evolúció zászlóját lengeti, s az emberket, kik a fejlődés vonalán a legmagasabb pontokat foglalták el, a semminek, a végenyestnek kétségbejítő vaskapujával zárják el, még azzal sem kecsgetve őket, hogy valamikor fel fognak kelni, hogy a végső fejlődésnek csodálatos panorámájában gyönyörködhetnek? Ha tehát a feltámadás és a nirvána is mese volna, akkor sem az enyészet lehetne az, melyhez a tökéletesedés vágyának szomjától égő embernek kapnia kellene, hanem a feltámadás, mert ez oly világnak kapuit tárja fel az ember lelke előtt, hol a nemes aspirációkkal telített ember kielégítést nyerhet.

Semmi után vágni nem lehet.

A feltámadás nem semmi, hanem valóság.

Az emberi ész szükségesebb, természetesebb és méltányosnak látja, az Istenember saját feltámadásával bizonyítja.

Az Isten akaratát teljesítő ember előtt az örök dicsőség rejtelmes, édes világot sejteti s azért vigasztaló, felemelő s a legfőbbesébb tanítás, melyet valaha a világ hallhatott. Csak érzéki ember nem értheti meg, nem vágyódhatik érte.

Mi, kik hiszünk, férfias nagy örömtől hevülő kebelrel nézünk a sírjából dicsőségesen kikelt isteni Üdvözítőre s bizó lélekkel mondjuk: feltámadunk!

váltó neveinek kezdőbetűi mellett még egy keresztény alapigazságot is fejt ki. Jhesus Christus Then $\chi\rho\iota\varsigma$ Sotér, Jézus Krisztus Isten Fia a Megráltó.

Mitől úgy félték, azt mégsem tudták távol tartani. A pogány művészet odalopozott fantáziájuk elé és ök színekbe foglalták a régi képeket. De mennyire különböző a képek hatása. A kereszténységet megelőző kor ezen alakokban egyszerű vonalakat, a színek tarkaságát látta, mely üresen hagyta keblüket. És a mi vallásunk? Felretolja a jelképes fátyolt, megismerteti a hit igazságaival és forró érzelmeket gyűjt a lélekben . . . gyakran a jég hideg lélekben.

Tekintetem a menyezeten réved el. A repülő galamb a keresztény lélekre, magasratörő tulajdonságára, a büszke páva a lélek halhatatlanságára emlékeztet. Távolabb a szelíd bárány az agnus Deit, az erdők mélyében hús forrásnál pihenő szarvas a hit után való vágyakozást világítja meg.

Idők múlva ezen festmények közé egész csoportok vegyülnek az antik művészetből. Hermesnek, vallain a báránnyal rajzolt képe a jó pásztort hozza kifejezésre. Az Olimpos alján néhány palma hosszú, szálas leveleit hímálja az éji szellő. Halványzöld színben ragyog az ég, a csillagok ezrei ezüstös fényt hintenek. A békés esőndet zene szakítja meg. Orpheus pengeti lantját lágyan, édesen. A dal ritmikus hullámaira elhagyják a vadállatok barlangjukat, körülveszik a művészt és hallgatják némán oly különös ér-

Új korszak küszöbén. Sajátságos találkozása véletlennek, hogy ama régebbi gyzásos korszakban a haza bölcsének híres husvéti eikke adott hathatós lökést a politikai kibontakozásnak s ime most az újabb szenvedések kora is épen a feltámadás magasztos ünnepe előtt tünt le. A nemzet és király megértettek egymást.

A nemzet szívós kitartása meghozta gyümölcsét. Helyreállott az alkotmányosság, van törvényes minisztériumunk, ki van írva az új választás. Minden körülmény arra mutat, hogy a nemzet most már csakugyan hajnalhasadását ünnepelheti.

Az a lelkiismeretlen banda, mely a nemzetet a kínos válságba sodorta, elsőpródot s vele visszabujtak sötét oduikba a kinevezésekkel napfényre esalt patkányok is. Visszatért a közéletbe a becsület, a hazafias érzés, amely a hazát nem árulni, hanem nagyra növelni akarja. A korbácsot azonban nem szabad letenni még a kezéből, végig kell vágni vele a lelkiismeretlenség vakmerő képviselőin, hadd érezzék, hogy a hazáért olyan bűn, amelyet szükség követelne felrevonulással még nem lehet ekzipálni.

Az új alkotmányos minisztérium, melynek névsorát itt közöljük, garanciát nyújt arra, hogy a közélet megtisztulása, a politikai stréberék és kufarok teljes letérése uthan van.

Bizva-bizhatunk a jobb jövőben, melynek alapvetéséhez várjuk a nemzet ítéletét.

Az új minisztérium névsora:

Minisztérielnök: *Wekerle Sándor*; a király személye körüli miniszter: *Zichy Aladár* gr.; belügy: *Andrássy Gyula* gr.; kereskedelemügy: *Kossuth Ferenc*; földművelésügy: *Darányi Ignác* dr.; vallás és közoktatásügy: *Apponyi Albert* gr.; igazságügy: *Polonyi Géza*; a honvédelmi, belügyi és horvát miniszteri tárca vezetésével egyelőre még a minisztérielnök bizottott meg.

zessel, mintha kedves álmokat mesélne el. Az egész jelenet a keresztény vallás szépségét és varázsát mutatja be.

Jámhor halászkok alakjai tűnnek föl a menyezeten másik oldalán. Halóikat tisztítják, javítják és készülnek a munkához. E férfiak az apostolokat jelölik, akiket Jézus emberek halászaivá választott. A közelben dúsan terített asztalnál vigad a menyegzős család. Jókedv ül az arcon, boldogság a szívekben. Az ily lakomaképeknek is van jelentősége. Élénken állítják elő azon égi örömet, melyet bizalommal vár minden keresztény kebel.

Az idegen rajzok mellett önálló eszméket is dolgoztak ki. Belátták a festők, hogy a szentírásban fenséges anyag rejlik a megerzekítésre. Erre irányult most figyelmünk. A bibliai képek egymásután mutatkoznak az üres falakon. A kosma új, de a kivitel régi. Nem tudtak szakítani az újítás úttörői a kezdett irányval és ezért az arctípusok, hajviselés, a ruhák elrendezése régi jeleget árulnak el.

Az antik művészet hőseinél előforduló alakban, szakállatlan és rövidhajú fejjel festik az Úr Jézust. Máriát római matrona képeben, az apostolokat a pogány bölcsek szobraihoz hasonló zsánerben ábrázolják.

Elég sikerült arcképek jelzik az egyes sírok lakóit. Az eltávozott alakján kívül, még a hivatását ismertető tárgyak és szerszámok kedvesen vannak csoportosítva. Sűrűn örökítik meg a sírások emlékét. Jobb vállukra csákány nehezedik, balkezük égő mécesst szorít.

A moloch.

Lapunk múlt számában közölt nyílt levélre az alábbi választ kaptuk:

Tekintetes Szerkesztő úr!

Nagyon sajnálom, hogy a Közm. 13. számában megjelent „A moloch” című közleményem Zlamál kedves paptestvérem állítása szerint megbotránkozást kellett. Én mely alázattal megköszöntem volna, ha Zlamál tanár úr egy magánlevélben figyelmeztet, esetleg megfedd és a jóvátétel valamely módját kívánja. Mi abstinenek szíves készséggel akarunk tanulni és javulni.

De a tanár úrnak azon eljárásával, hogy egy közleményem név, hely és idő megjelölése nélkül a legjobb szándékkal és minden kritika igénybe vétele nélkül csupa tanulság kedvéért feltüntetett alakjait megnevezze, szélesebb körben ismertesse, hármennyire is akarom, nem tudok megbatározni, az ellen óvat emelek.

A tanár úr kegyeletlenségét, szeretetlenségét vet szememre s mint ilyen bemutat az olvasóközönségnek, még hálátlanságot is emleget.

Határozottan állítom, hogy az én közleményemben semmi kegyeletlenség sincs, mert név, hely és idő jelzése nélkül irtam, bárkinke szabad alakot választani, de arra joga senkinek sincs, hogy azt valamely elhunyt, vagy előre reá magyarázza; akkor történelmet, tanulmányt, értekezést írni egyáltalában nem lehetne. Intentio iudicat omnes. Őszinte paptestvéri és emberbaráti szeretet volt indító oka azon közleménynek is. A figyelmeztetést felakartam hívni nagyra hivatott paptestvéreimnek egy veszedelmes áramlatra, mely szüntelen sodorja áldozatait.

De utóvégre is: kérem a világ felfogása szerint a mulatozás, ha az talán nagyobb fokú is, nem megbélyegző, sőt kérem nyíltan csinálják nagyok és kisebbek, intelligens és nem intelligens, gazdag és szegény, sőt diecekednek vele. A napokban útaztam, a vasuton végig hallgattam, hogy egy ügyes jogász miképpen diecekedett egy kisasszony előtt nagy mulatozáisaival, hogyan költött el egy este 300 koronát és hogy

az édesatyja, ki földbirtokos, azt irta neki: jere már baza, mert mióta elmentél, nem is tudtam mulatni. Ez tény! Azt is állítom, hogy mulatozásaimért engem soha senki sem feddett meg, de azt sem hallottam, hogy valaki pap, tanár, tanító vagy más közhivatalnok ellen csakis a mulatozásért fegyelmit indítottak volna, állásától felmentették volna.

Tehát egy ártatlan, mondhatom naiv leírás figyelemkeltés céljából nem lehet kegyeletlenség, ha az esetleg egy paptanár is lett volna. Oh, vajha csak ennyi kegyeletlenség lenne utánunk. Adná Isten!

Az én és abstinenek tarsaim elve az, hogy minél nagyobb mértékben hódol valaki az alkoholnak, annál inkább sajnálata és nem elítélésre méltó, mert a mulatozási vágy egy oly szenvedély, mely észrevétlenül belopódzik az egyénbe a mai társadalmi felfogások és szokások mellett, egy oly betegség, melyet a leggyöngédebb utánjárással és egészen odaadó gyógykezeléssel kell gyógyítani. A világ, már tudniillik az alkohollal mulatozó világ még rossz szenvedélynek és betegségnek sem tekinti. Tehát közleményemben semmi kegyeletlenség sem lenne még akkor sem, ha nevet, helyet és időt tettem volna is ki. Szeretetlenségről meg hálátlanságról sem lehet szó, mert ezen kérdésben a közfelfogás az irányadó. Az alkoholpárt azt hangoztatja: saepe oporet perturbare civitatem, vinum acuit ingenium, in vino veritas etc. Az antialkoholisták kis serege pedig így szól: Kedves embertársaink, veszedelmes szenvedély uralkodik rajtunk, szívünköl sajnálunk titeket, de nem itélünk el, a társadalom a hibás, ti csak áldozatok vagytok. Szeretettel kérünk: lássátok be a veszedelmet, ismerjétek el, hogy a nagyfokú élvezők köztetek lelki és testi betegek. Mi ki akarjuk őket gyógyítani, azért csináljuk a költséges szanatoriumokat. Jertek jó temperansok ti is segítsetek. Tehát miért a megbotránkozás ártatlan, naiv közleményemért. Megjegyzem, hogy „A moloch”-ért eddig sem szóval, sem irásban megróvási kalandban nem részesültem, sőt ellenkezőleg.

Nagyon meglepett és kellemetlenül érintett

első tekintetre, hogy az általam mindig tisztelt tanár úr olyant is irt megróvó cikkében, a mi az én közleményemben nem volt, hogy kiválasztott alakomról ezt irtam: „Ez állandóan ivott, részegeskedett.” Ezt nem irtam, közleményemben nincs benne. Mire való még hozzátenni? Ugy is eléggé letudott hordani. De mi abstinenek az ily hanggal szokva vagyunk, mi erre előre elvontunk készülve. Ez minket nem lankaszt, sőt ellenkezőleg kitaróbbá tesz. Arra vigyázunk, hogy látszólag se botránkozzanak meg az ellentábor általunk mindig szeretett, nagyrabecsült hívei. Ezután, régebbi időből, távolabbi helyekről vesszük alakjainkat, lehetőleg az élők közül, de mindig azok előleges beleegyezésével vagy pedig minden közelebbi körülírás nélkül.

Most ha nem volnék egy szelidebb alak az abstinenek között, élesebben írnek azért is, hogy velem szemben abstinenek koromban hálátlanságot emleget egy kedves paptestvér és mintegy felakarja hívni az általam mindig nagyrabecsült főúri család figyelmét és neheztelését. Hála Istennek, az nem fog sikerülni. Sokkal jobban ismernek engem, hogy feltegyenek rólam rossz szándékot, azon felkölt lelkületű körben pedig mindig megtudják becsülni a jóakarató törekvést.

Én azt nem irtam, hogy eleget prédikáltam barátomnak, mint a mélyen tisztelt tanár úr jelzi, hanem ezt „sokszor nagyon kértem.” Már pedig általános ítélet szerint a kérdés soha sem szerénytelenség. Mélytisztelteltel kérem ismételt, ne tessék többet imputálni, mint a mennyi írok. Az bőven elég arra, hogy az alkoholveszedelem kérdésben figyelmet keltsék. Velünk, abstinenekkel szemben ellenlábásaink éppen nem szerénykednek, ártatlan állásfoglalásunkért még bolond titulussal is illetnek hol trefásan, hol feligmeddig komolyan, sokat kell nyelni bor helyett galuskát. Nem e világból, nem e világba valókunk, új evangélium hirdetőinek, némelyük még eretnekeknek, mohamedánoknak is kijelentenek, dacára annak, hogy IX. Leó és X. Pius pápák helybenhagyását, áldását és bücsü engedélyezéseit bírja az abstinenek mozgalom. Sokszor tiszta

A katakombák építési modora megközelíti az egykori római házak színvonalát. Könnyen lehet erről meggyőződni a Calixtus pápákriptában. Midőn odajutottunk, a magasban épülő oszlopok, az ívek új alakítással nem leptek meg, teljesen egyenlők a régi épületekben használt mintákkal. Dombormű alkotásain is a római művészet csillámlik elő.

Levett kalappal járjuk be a folyosókat. A levegő mozdulatlan, de azért érezni, hogy a föld alá van zárva és elég hűvös. Jobbra meg balfelől különböző nagyságú nyílások pislognak elő, öt-hat sorban egymásfölött. Ide temették el a vértanukat, márványpalappal zárva le a sötét nyílások előrészt. Hol a márvány hiányzik, ott nem porladoznak a drága ereklyék.

Mennyi vallásos érzést lelkel ki a sima márvány. A túlvilági életbe vetett hit, a viszontlátás reménye, a szentek segítségül hívása megható gondolatokban tükröződik le.

Olvasom a sírfeliratokat. Eleinte hidegen hagynak, de nemokára győznek a szívek és elmerülök a gyermeki bizalomban. Egy asszony ily kérdéssel fordul drága halottjához: „Vincencia már nyugszol az Úrban. Imádkozzál Phóbáért és férjeért!” A gyertyák fényénél megessilan a többi márványkövek szövege is. „Édes Viktor, te ártatlan lélek, aki szentek és igazok között élsz, járj közben érettünk!” „Thimothea! Az örök világosság fényeskedjék neked.”

Föltűnő irás díszi az egyik sírlapot. Ki nyugodhat alatta? „Egyetlen Sofronia — így

beszél a merev kő — mindvégig élni fogsz az Úrnál. Sofronia! Légy boldog tieddél.” Előkelő társadalmi állását, boldogságát a vértanuhallal cserélte föl a római prefektus fiatal neje, mert a világnál jobban szerette Jézust.

Midőn szrt. Cecilia sírját megpillantottam, valami erős áramlat pezsdült végig egész váloomon. A nagy szent, kiért annyi festő és költő lelkesedett, e csöndes helyen pihente örök álmát. Most csak régi sírját tisztelik a szabadon álló nyílásban.

I. Paskál pápa óhajára 821-ben eltávolították kriptájának márványlapját, hogy értékes porait a szt. nevének emlékére épült templomba szállítsák. A sír megnyílt, port nem látnak sehol, egy viruló női alak nyugszik szelíden, mozdulatlanul. . . Hatszáz év folyt le a sír megnyitásaig, mert a vértanui dicső halál karjaiba a 230 év november 22. vetette liliumtestét. Mégis azt mondják, hogy csodák nincsenek.

(Folyt. köv.)

T. K.

A hamis eskü és hamis tanulás a római és kánonjogban.

Tanulmány.

Irtá és az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat ülésén felolvasta:

Atzél Béla dr. kir. törvényszéki bíró.

2. §. A hamis eskü büntetlensége a klasszikus jogban.

Ha a censorok bíráskodásától eltekintünk, úgy a hamis eskünek teljes büntetlenségét találjuk a világi jogban. Így volt ez a római állam

első századaitól kezdve, így maradt a klasszikus jog korszakában; és lényeges változást nem okozott ezen a keresztény vallásnak államvallássá emelése sem. Különös jelensége e korszaknak, hogy az emberek előhitében volt az istenek boszúálló hatalma, mely az eskünek szentsége fölött örkődik és így a polgári törvényhozásnak beavatkozását nélkülözhetőknek találták. De néhány száz évvel később a római nép általános erkölcsi süllyedése idejében, már az istenek boszúálló hatalmában nem hittek, sőt azt gúnylártyává tették és a hitszegen és hamis eskü gyakori jelenségek voltak.¹⁾

Ne csodálkozzunk tehát, ha a keresztény szellemtől áthatott és a kánonjog tanításától lényegesen befolyásolt közép- és újkori, sőt részben a jelen század elején élt kriminálíták a fentebb vázolt állapotban megütköztek. Hogy ezek a kriminálíták, akik a hamis esküben az isteni felségnek megsértését, sőt magát az Isten ellen intézett bűncselekményt látták, akik a hamis esküt inkább büntetendőnek találták, mint a gyilkosságot, mert — mint mondok — a gyilkos csak a testet, — ellenben a hamisan esküvő a saját lelkét öli meg²⁾ — borzalommal gondolták vissza arra a törvényhozásra, mely a hamisan esküvőknek kibúvót szolgáltatott és keresve keresték a legerőszakosabb magyarázatokat s legmerészebb összefüggések kimutatását,

1) Juvenal satyr. 13.; Cicero off. III. 31.; Livius XXII. 38.; Sallust. Catilina XIV.

2) V. ó. Tiberius Decianus, tractatus criminal. Lib. VI.

igazunk tudatában is hallgatnunk, szerénykednünk kell, mert sokan vannak, kiket vizivásunk irritál, keresztül kell menjünk a türelem iskoláján.

Kérdéses közleményemnek az volt célja, hogy gyakorlati példával tüntessem fel a mulatozási szenvedélynek majdnem ellenállhatlan áradatát, hogy tehetséges, képzett, nagyrahívott egyének úgyszólván saját hibájukon kívül elsodortatnak a veszedelmes áramlat által. Továbbá az is, hogy a társadalom különböző rétegeinek gondolkozásmódját, felfogását jelezsem ezen nagy kérdésben. És az is, hogy költegesem a nagy veszedelem között dermettségben leledző társadalmat. Hogy mennyire értem el céloimat, mutatja jelen közleményem. „A moloch”-ot folytatjuk, kellő óvatossággal és körültekintéssel, hogy ne adjunk botránnyra okot. Ebből láthatja kedves tanár úr, dacára hajlott koromnak és merev abstinens álláspontomnak javítható vagyok. Szeretet és béke legyen közöttünk, hogy egyesült erővel küzdjünk a közjóért!

Szabó György.

H I R E K.

Fiamnak.

A jó Istennek szent nevében
Köszöntelek én kis fiam!
Megérkezel szép angyalszárnyon,
Ahol szenvednek annyian.

Kicsiny szemekkel révedezve
Tekintesz el magad körül...
Oh látod-é: édes szülődnék
A szive-lerke mint örül?...

Nem tudod azt, de megtudod majd,
(Reméljük, Isten rásegít)
Mily szeretettel esedeztek
Egekhez érted szüleid;

Hogy kérték Jézus drága Anyját
S az égnek tiszta szentjeit,
Hogy eljöhess és hála nekik,
Megérkezel s most itt vagy — itt!...

Keresztet tettem homlokodra,
Mikor először láttalak
S esendes imával Máriának
És Jézusnak ajáltaik;

Hogy védjenek, segítsenek meg
És soha el ne hagyjanak
S az élet útján szent kezükkel,
Aldással átkaroljanak.

Én kis fiam, mi drága kincsünk,
Reményünk, édes mindenünk
Hozott az ég! s mint jó keresztényt
Hiszem, meg is tart Istenünk!
Szemlér Ferenc.

— **Boldog husvétii ünnepeket kívánunk lakunk minden olvasójának és munkatársának.**

— **Bérmaut.** Kegyelmes főpásztorunk tavaszi bérmautját a Kézdi-Orbai esperesi körületben kezdi meg a következő rendben:

Április hó 29. 30.	Május 1-én Kézdivásárhely.
Május " 2, 3.	Torja.
" " 4.	Futasfalva.
" " 5.	Alsócsernáton.
" " 6.	Szentkatolna, (útbaejtve Hatolykát.)
" " 7.	Imecsfalva, (Petőfalva.)
" " 8, 9.	Zabola.
" " 10.	Zágon.
" " 11, 12.	Gelen és a filiák.
" " 13, 14.	Oszdola.
" " 15.	Sárfalva.
" " 16.	Nyújtód.
" " 17, 18.	Bereck, Martonos.
" " 19, 20.	Sósmező.
" " 21, 22.	Lemhény, Almás.
" " 23.	Esztelnek.
" " 24, 25.	Szent-Kereszt, Bélafalva.
" " 26, 27.	Szentlélek.
" " 28.	Kézdi-Kövár.
" " 29.	Százrapatak.

csak hogy a római jogban a hamis eskü megbüntetésére támpontokat nyújtsanak.

Ma már változtak a viszonyok, ma a kriminalisták a hamis esküben nem az isteni felségnek a világi igazságszolgáltatás által üldözendő megsértését, hanem a közhűség és közhit, az állam igazságszolgáltatása, a perbeli ellenfél vagyona, a test és élet, vagy a terheltnek becsülete és szabadsága ellen intézett vétségét látják. Ma már a hamis esküt mint ílyet a büntetőtörvény nem sújtja büntetéssel, hanem csak a bíróság előtt tett hamis esküt, és azt is csak bizonyos szűkebb határok közé szorított esetekben. Ebben találja a modern irodalom — amint a legújabb tankönyvek tanúsítják — a római felfogásnak karakterisztikus jelét.

Lássuk miben áll a római felfogásnak különössége? Ha a modern törvényhozásokban a hamis eskü címe alatt összefoglalt bűncselekmények körül az esküszegésnek büntetendő eseteit, amelyek modern perrendszerre vonatkoznak, a római jogban ismereteseke voltak, — kiválasztjuk; ha az esküvel megerősített és anélküli hamis tanuzást, amit a római jog is a legrégibb idő óta súlyos büntetésekkel sújtott, szintén kiválasztjuk: akkor csak a polgári perben előforduló ügyfelek hamis esküje marad, mint olyan, amelyet a mai büntető jog bűncselekményként büntet, míg a római jog azt megtorlatlanul hagyta. Ebben különbözik a mi felfogásunk a római jogétól.

A mai kriminalisták általában azt hiszik, hogy a római büntetőjog a tisztán vallási de-

liktumok iránt közönyös volt, ama körülményre hivatkozván, hogy a rómaiak előtt ismeretlen volt az a felfogás, hogy a hamis eskü a közhűség és hit vagy az állami jogszolgáltatás ellen irányított bűncselekményt képez.

A római jog szerint¹ az eskünek három fő faja volt, amelyek mindegyike bizonyos perrendszerű tulajdonságot mutat az eskü letétele, annak visszkainálása vagy megfogadása tekintetében. de van mindnyajuknak egy közös tulajdonságuk is, nevezetesen a bekövetkező eredmény, melyből látszik az ügyfél esküjére nézve a római és mai jog közt létező ellentétes felfogás, és amelyből a római jogban a hamis eskü büntetlensége kimagyarázható.

A mai felfogás szerint az ügyfél esküje a polgári perben a bíróságokért behozott intézmény, amely nélkül az igazságot felismerés és jogot szolgáltatni nem képesek. Az eskü oly bizonyítékul szerepel, amelyből a bíró mások tévedését felismeri és amelyre ítéletét alapítja, nem azért, mivel a fél megesküdött, hanem mivel az eskü által megerősített vallomást az ellenkező bebizonyítású igaznak tartjuk.

A római jogban nyilvánul felfogás szerint azonban az eskü az ítéletnek nem alapja, hanem csak pótléka. A római jog nem törődik sem az esküvel megerősített tényállásnak anyagi igazságával, sem az eskü alatt vallott jogviszonynak anyagi helyességével, hanem csak az eskütételnek tényével. A római jog az esküben a felek

¹ Dig. XII. crim 2. Soevigny System 309. §. — 314. §. Keller, Civilprocc 64. §.

— **Kegyelmes főpásztorunk** III. sz. körlevele terjedelmes utasítást tartalmaz az egyházi számadások helyes összeállítására. Közli az új eskümintát az egyházi gondnokok, egyházi és iskolaszéki tanácsosok számára. Közölve van a tavaszi bérmaut sorrendje, pályázat, halálozások.

— **Személyzetiek.** Miklós István esküszentmártoni plébános Gyergyóalfaluba hason minőségben, — Balázs András dr. számadászi tanácsos, tordai plébános a tordaranyosi, — Mikes János gróf székelyudvarhelyi plébános az udvarhelyi kerület főesperesévé — és ugyan ezen alkalomból Hirschler József dr. kanonok, főesperes, kolozsvári plébános a kolozsvári és Mikes János grófa székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnáziumhoz püspöki biztosoknak kinevezettek.

— **Rendkívüli státusgyűlés.** Kegyes főpásztorunk az alábbi meghívót adta ki: Az erdélyi róm. kath. státusgyűlést azon alapon és jog erejénél fogva, melyet számára ős törvényeink, királyi rendeletek, évszázados gyakorlat s újabban ő császári és apostoli királyi Felső-gének 1867-ik évi augusztus hó 19-én kelt legfelsőbb elhatározása biztosítanak, rendkívüli közgyűlésre folyó 1906. évi április hó 24-ik napjára Kolozsvárra összehívandónak ítéltém és az Urnak szent nevében ezennel összehívom. A gyűlés tárgyat képezi: A nagymási uradalom eladása. Ennélhogva van szerencsém felkérni, hogy a folyó évi április hó 24-ére ezennel kihirdetett státusgyűlésen megjelenni, a tanácsokban résztvenni és megjelentéséről vagy akadályoztatásáról az Igazgatótanácsot értesíteni sziveskedjek. Kelt Gyulafehérvárt, 1906. április 10.

— **Régi dal, régi gyűlölségről.** Többször volt alkalmunk rámutatni arra, hogy protestáns atyánkfiaiainak nem tetszik az erdélyi püspök személye s minden alkalmat megragadnak arra, hogy képtelenebbnél képtelenebb s éppen azért ostoba vádakkal illessek.

Persze fáj nekik, hogy az erdélyi püspök apostoli működése meg a vallásosabb érzesű

közös megegyezése által megállapított alaki igazságot látja. Az eskünek a római jog számtalan forrásai szerint, egységi természetű. Az eskünek ezen egységi természetéből magyarázható meg leginkább, hogy az esküt a római jogban nem csak tények, hanem különösen jogviszonyok megállapítására használták.¹⁾

A polgári perben való ügyfél eskünek egységi természetéből fejlődött ki azon természet-szerű eredmény, hogy az egységi eskü által eldöntendő jogvita a letett esküvel, még ha az eskü hamisnak állított is, minden vizsgálat kizárásával, befejezettnek tekintett, tehát így a hamis eskü büntetlen maradt.²⁾

Egyetlen kivételt ismerünk a későbbi justiniani jogban, mely a régibb jognak szabályát módosítja. Nevezetesen, ha legatum vagy fidei commissum iránti igény eskü által állapított meg, és később ezen eskü hamisnak bizonyult, akkor a már kiadott vagyon az alapon visszakövetelhető volt.

Más elbirálás alá esik a római jogban a jus iurandum iudiciale. Ennél az eskünek erejét a bírónak tekintélye adta meg és nem a felek egysége. Ez az eskü már nem egység, hanem tiszta bizonyító eszköz.³⁾ amelynek később fel-talált okmányok alapján volt megtámadása nem volt kizárva.

(Folyt. köv.)

¹ Sevigny System 86. l. és Ihering, Geistel. róm. Rechts I. köt. 2 r. 167. s köv. lap.

² Inst. 4. §.

³ Sevigny 82. l.

protestánsok többségénél is bámulatot kelt s fáj nekik, hogy ezen apostoli működés nyomán a prot. nyáj mind jobban apad, mert hiszen szomjuhozik az igazság után s oda vonzódik, ahol az élet vizét kapja.

Innen az a keserű gyűlölet, amely minduntalan kitér a prot. sajtóban Majláth püspök ellen. Legújabbban az „Erd. Prot. Lap” 14. száma abból az alkalomból, hogy a Közművelődés 13. számában Janesó Ernő főesperes a „lindzsina-i ünnepélyek” e. tudósításában szemrehányást tesz az Emkének azon általán ismert irányzatáért, hogy a kath. intézményeket, nevezetesen az iskolákat még ott sem istápolja, ahol erre nemzeti szempontból volna égető szükség — imígyen elmélkedik: „Nyíljék ki végre a szemük azoknak, kik még mindezt azzal áttatták magukat, hogy Erdélyben a Majláth-tal beköltözökdöjt jезsuitizmus csak a saját hívei hitéletének erősítésén buzdulókodik s nem „hódítás”-ra tör. Napról-napra szemérmelenebbül és leplezetlenebbül mutatja az ágítáció igazi célját” — és így tovább. Aztán azon jajjong tovább, hogy Székelyudvarhelyt megjelent egy „Luther és Kálvin” című füzetke, „mely a házaspás történetirás összes idevonalkozó örögi huzugságait feltalálja egy fiaival beszélgető apa szájába adva.” Hát mi ezt az „örögi” füzetet nem ismerjük*, de ha ennyi rosszat mond reá az „Erd. Prot. Lap”, akkor úgy gondoljuk, hogy bizonyára nagyon ügyes, derék munka lehet az a füzetke.

Ami pedig a püspökünk személye iránt intézett aljas támadást illeti: arra csak egy jókárati tanácsal válaszolunk. A gyűlölet szavainak folytonos hitegetése helyett, seperjenek prot. atyánkfiai saját házuk körül. Legyenek maguk a prot. vezetők isigazi keresztények s vezessenek híveiket is ebben a szellemben. Mi nem haragszunk, ha jól munkálkodnak, csupán csak még nagyobb munkásságra és buzgóságra hevílünk magunk is még az ő példájukon is.

— **Választási mozgalom Gyfahérvárt.** Az alkotmányos éra beköszöntésével városunk polgársága is megmozdult, hogy az új képviselő-választást előkészítse. A gyfahérvári szövetkezett ellenzék e hó 12-ikén tartott népes gyűlésen Küffer Béla drt jelölte függetlenségi programmal. A jelölés után maga Küffer is megjelent a gyűlésen s lelkes szavakban köszönte meg a bizalmat s kijelentette, hogy minden erejével rajta lesz a párt győzelmének kivására. Ellenjelöltről még ez idő szerint szó sincs. Különben Küffert maga Kossuth Ferenc kereskedelmiügyi miniszter és Teleky Árvéd gróf általmtájkjelölt ajánlották Gyfahérvár választóinak.

— **Új főszindikusz.** Kóry Ottó a Szent István Apostoli királyról nevezett erdélyrészi szentferencrendiek főnöke gyfahérvári zárdájuk apostoli főszindikusává Körödy Imrét, az erdélyi egyházmegye központi pénztárának számvevőjét nevezte ki. Ezt a tisztelet előtte Moha y Sándor dr. volt országos képviselő, majd államtitkár 1884-től haláláig, tehát 24 éven át viselte. Körödy mindenképpen büszke lehet a feléje helyezett bizalomért, melyet a kinevezési okmány szavai szerint „bölcességével, törekvésével, hűségével és a szegény szerzet iránt érzett jó hajlamával” érdemelt ki. Szívöböl gratulálunk a kitüntetéshez s kívánjuk, hogy hosszú időn viselje szép tisztelet.

— **Leleki gyakorlatok papok számára.** A múlt év december első felében egy felhívás indult körülra Erdély kies bércei között, melyben az az örvendetes hír közöltetik fiatal paptársainkkal, hogy a mi jó lelki atyánk, Soóthy Gyula spirítuális úr, július elején szentgyakorlatot fog tartani az ő kedves lelki fiainak, kiket ő nevelt és

bocsátott ki a világra. Úgy hiszem, hogy mindenki érti, hogy ez mit jelent, fölösleges bővebben megmagyarázni s az sem szükséges, hogy fiatal paptársainkat buzdítsam, hogy ezen mindannyian jelenjünk meg, miután meg vagyok győződve, hogy egy sem fog elmaradni, ha csak éppen nem lehetetlen elfőnni. A felhívás azonban még mindig boljong a világban. Lehet, hogy talán megirigyelte valamelyik fiatal barátom, hogy még holmi kápláni emberek is körlevelet kezdettek kibocsátani és elfogta a galambot. No de hát a XX. században minden megörtenhetik. Azért szépen kérem azon főtisztelendő Urat, a hol ezen felhívás utazik, szíveskedjék gyorsan tovább küldeni vagy a Főtisztelendő Spirítuális úrhoz beküldeni. Kegyes megbízás folytán Olasz Andrást.

— **Misszió Ozsdolán és Gelencén.** Az üdvösség napjai viradtak fel Ozsdola és Gelence községeiben március 24-től április 7-ig, a mikor Zomorá Dániel kanonok, gyfahérvári plebános és Szabó György nagyernei plebános-alesperes léptek be templomainkba, hogy új életet adjanak a bogyadt, alvó és a bün halálában élő lelkeknek. Meg is indult az élet mindjárt a dermedt tagokban, mielőtt szólanunk kezdett ajkaikon az Isten ígéje. A templom, mely egész héten üres volt és vasárnap is csak a szt. mise alatt ha megtelt, most mindennap reggeltől estig tele volt emberekkel. És ez az, a mi missziókban a legtöbb gyümölcsöt hozza. Nem annyira a szent beszédek, mint az a folytonos imádság egy héten át, a reggeltől estig tartó vallási gyakorlatok, ezek megtanítják a népet, mit kell tenni a templomban, hogyan kell a napot megszentelni. Ez tanítja a népet praktikus kereszténységre és arra, hogy mennyit kell fáradozni a lelkek megmentésén. A nép elhagyta munkáját, kiemelkedett a hitközönyből és egy hetet szentelt lelke üdvére. Örömmel sietett a templomba, hogy hallgassa a kedves beszédeket, melyeket a két fáradozatlan lelkiatya mondott. Ezeknek a tanításoknak lett eredménye, hogy a nép szüntelen ostromolta a gyónőszékeket és Ozsdolán 1000-nél többen, Hilib, Haraly, Gelencén pedig 1500-an a bűnbánat szentségében újra születtek.

A missziókban különösen két feledhetetlen mozzanata mélyen vésődött az emberek lelkébe. Egyik az egy órai szentségimádás, midőn a virágokkal szépen felkészített oltárra kitétték a legméltóságosabb Oltárszentséget és az egész nép leborult előtte.

A másik feledhetetlen emlék a misszió-kereszt megszentelése. A kereszt felállítását után a misszionárius atyák visszaadták a stólat a helybeli plebánosnak s kivonultak a templomból.

Egy szív sem maradt megindulás nélkül, a szemekben könnyek csillogtak, midőn az est-homályban eltűntek a lelkes misszionáriusok. A nép áldja lábuk nyomát is és áldást kér továbbra is munkálkodásukra.

— **Pályázat plebánosi állásra.** Püspök urunk önmiltósága III. sz. körlevelében írta ki a pályázatot a m. kir. kincstár kegyurasa alatt álló vizaknai plebánosi állásra, mely 1954 korona jövedelem van összekötve. A pályázati kérvények a m. kir. pénzügyminiszterhez címezve, rövid életrajzzal ellátva április végéig a püspök hatóságához nyújtandók be.

— **Alkoholelles mozgalom.** Kacsó László plebános Jobbágytelkéről a ker. mért. társulatba 183 tagot jelentett be, kik közül 129 az I., 6 a II., 50 a III. osztályba lépett be, a felvétel febr. 28-án és böjt II. vasárnapján történt meg a templomban ünnepélyesen.

A csoportvezetők könyvecskét kaptak ingyen,

az egésznek nem győzzük, nincs fedezet. Érecesekét mindenik kap mielőtt az országos központ megküldi.

A megkérlelés tartható a hó I. vasárnapján a rendes imádási óra elején vagy végén. Ezt állandóan meglehet tartani, hogy a szentségimádási óra mindig annál népesebb és ünnepélyesebb legyen.

Érdekes, hogy Jobbágytelkén az egész község még a zsidó italmérő is aláírta azon ívet, mely a koresmáknak vasárnap és ünnepeken egész nap zárva tartását mondja ki. Nagy haladás! Követésre méltó ügybuzgóság eredménye és tanubizonyosága Jobbágytelke község lakossága józan belátásának! Oh mily szép az a vasárnapi és ünnepi megható csend és nyugalom koresmai duhajkodás nélkül!

Oroszhegyre: Az aláírt kérvényt illetékes helyére juttatom. Az új kormány megalakulása után a mozgalom eredményét várjuk az önzetlen nagy államférfiak kormányától. Nincs több memorandum példány, sok példányt kértem felülről, de csak 7 példányt küldöttek. Ismét zörgetni fogok és ha még kapok azonnal küldeni fogok. A tagokat célszerű lehetőleg felévenkénti gyűlésbe hívni, őket kikérdeznünk, fontosabb dolgokat velük megbeszélni, nehézségeket eloszlatni, különösen odahatni, hogy a szülők szünjenek meg gyermekeiket alkohollal kínálgatni. A gyermekeket figyelmeztetni, hogy szülőiket kerjék meg, hogy őket sem egyszer, sem máskor alkohol méreggel ne kínálják. A nagyernei gyermekek már győztek, szüőik nem is merik már őket kínálni, pálinkáért hazavitel végett sem akarnak a koresmába menni, mondván: ők egyéb dologban szívesen engedelmeskednek, de a pálinkát bódító mérget nem hordozzák.

Határozott és üdvös fellépésükért jutalom gyanánt számunkra egyik vasárnap játékdélután rendeztem kukoricakakas (pattogatott tengeri) és málnaszörp lakomával. Kevésbé került s mégis nagy örömet szereztem. Nem is hinné az ember, hogy leereszkedéssel mennyire fel lehet a gyermekeket lelkesíteni és mily előnyös befolyást lehet gyakorolni általuk a szülőkre is.

Szabó György.

— **A Magyar Védő Egyesület** gyfahérvári fiókjának megalakítása céljából e hó 12-ikén d. u. értekezlet volt, amely megtette az előmunkálatokat arra, hogy széleskörű propagandát indítva, városunk társadalmának minden rétegét bevonja a hazafias mozgalomba. A nagyobb előkészítő értekezlet összehívása a jövő hét folyamára van tervezve.

— **Tulipánkert Gyfahérvárt.** Miként lapunkban említettük, Úry Jánosné kezdeményezésére városunkban is több lelkes magyar nő megindult, hogy tagok gyűjtésével a tulipánkert megalakítsák. Az eddigi eredmény elég biztató (118 aláírás), de kielégítőnek semmiesetre sem mondható. Egy ilyen városban, ahol a nőkből 3—4 egyesület is kitelik, bizonyára a tulipánkert is több színes virággal gazdagodhatott volna. A kisebb eredményt nem a nemzeti érzés csekélységének akarjuk betudni, hanem egyrészt annak, hogy még mindig vannak, a kik a személyes érdekeiket és érzelmeiket nem tudják egyfajmagasztosabb eszménynek alárendelni. Másodszor vannak, a kik a divatnak sokkal nagyobb rajjai, semhogy egy bécsi tollas kalapról, egy bécsi selyem bluzról le tudnának mondani. Legálább egy nagyságos asszony a felhívásra így felelt: „Jó, jó, én belepek a tulipánkertbe, de azért nem mondom, hogyha megtetszik egy szép bécsi ruha, hogy meg nem veszem!” Hát ez így nem megy. A nemzeti vezelemben csak azzal az őszinte, mely elhatározással lehet sikeresen részt venni, amely az igazi magyar

*) Éppen lapunk kiszedése után kezünkbe került ez a füzet s vele együtt egy s más felvilágosítás. Jövő számunkban majd szólnak ezekről. Szerk.

nőnek sajátos tulajdona. Ez a tulajdonság azokban a hölgyekben sem volt meg, akik az egyszer elfogadott gyűjtőivet üresen küldték vissza azzal a megjegyzéssel, hogy „nincs idejük” a gyűjtésre. A mikor nemzeti sebek gyógyításáról van szó — akkor igazi magyar nőnek idővel is kell rendelkeznie a munkára.

Terv szerint a tulipánok kiosztása e hó 17-ikén délután lesz, mely alkalomra a tulipánmozgalom megindítója maga Teleky Árvéd gróf államtitkár jelölt neje, Teleky Blanka grófné is le fog jönni városunkba s a kiosztást ő maga eszközöli.

A tulipánkert eddigi tagjai betürendben a következők: Dr. Atzél Béláné, Dr. Adorján Sámuelné, Dr. Balogh Zsigáné, özv. Benedek Zsomborné, Bencze Jánosné, Bodó Sámuelné, Borsitzky Mihályné, Bozsó Mátyásné, Brazovay Margit, Brazovay Vilma, Brazovay Etelka, Buksa Miklósné, Bucsy Ákosné, Boér Franciska, Borbás Károlyné, Csibertics Imréné, Deutsch Adolfné, Dergán Béláné, Deutsch Jolán, Dahinten Viktorné, Duhon Lajosné, Dr. Elekes Viktorné, Dr. Emmanuél Gyözöné, Eröss Imréné, Erdélyi Gyuláné, Fischer Jánosné, Fogarasy Jánosné, Gvardazoni Józsefné, Gvardazoni Mariska, Glück Ágnes, Göth Gyuláné, Grosz Sámuelné, Horváth Mihályné, Horváth Margit, Halász Ödönne, Halász Vilmosné, Hofbauer Mariska, Özv. Ince Sándorné, Ignea Valérné, Jirászek Ferencné, Jirászek Etelka, Özv. idős. Kerekes Jánosné, Korbuly Ignácné, Kolumbán Antalné, Özv. Kendoff Lukácsné, Krzyzewszky Gázáné, Dr. Konez Viktorné, Kőrösi Lászlóné, Kőrösi Jozsefné, Kemény Gyuláné, Kovács Jánosné, Korbuly Rózsika, Kolumbán Eszti, Korbuly Gabriella, Kolumbán Margit, Korbuly Mariska, Kolumbán Ilonka, Korbuly Laura, Kolumbán Mariska, Kerekes Margit, Kerekes Ilonka, Klármann Valli, Kohn Janka, László Gyuláné, László Ilonka, Laczkó Sándorné, Mika Ottokárné, Mánási Istvánné, Molnár Jánosné, Matskásy Józsefné, Megeri Imréné, Mészáros Jánosné, Müller Teréz, Müller Anna, Molnár Aranka, Nagy Endréné, Nagy Gyuláné, Nagy Irén, Oelberg Ottóné, Oppenheimer Leontin, Palfy Hubertné, Papp Alajosné, Papp Györgyné, Petrás Ferencné, Popeszk Irén, Riszner Ödönne, Reithoffer Jenőné, Révész Arthurné, Rimpel Gergelyné, Rejöd Ildikó, Sárdy Miklósné, Szigethy Istvánné, Dr. Setz Károlyné, Szász Károlyné, Szöcs Gyuláné, Szöcs Dánielné, Szentmiklósy Jenőné, Seemann Józsefné, Springer Adolfné, Suhr Károlyné, Száva Róza, Szabó Laura, Szabó Olga, Springer Sarolta, Stern Janka, Steiner Hedvig, Tóth Szabó Sándorné, Tihanyi Antalné, Tankó Albertné, Tamási Jozsefné, Teleki Ilona, Dr. Ujvárosi Miklósné, Urbán Gyuláné, Utry Jánosné, Wagner Sándorné, Vajda Lajosné, Varga Ferencné.

— **Figyelem! Hirdetések s minden ezekre vonatkozó dolgok ezentúl a szerkesztőség és nem a kiadóhivatal címére küldendők!**

A szenvedések hazájából.

Még éheznek és szenvednek a kalabriai szerencsétlenek, kiket a mult őszi földrengés tett földönfutókká és máris új szerencsétlenség hirtelen hozza lázba az Örök város lakóit. A lapok külön kiadásokban tudatják az összegyűlt tömeggel az újabb szerencsétlenséget. A Vezuv újra működik. Ezúttal azonban nem a megszokott vulkánikus kitéréseket ismétli, a melyek minden évben szakadatlanul előjönnek, és minden kár nélkül a kíváncsi utazók gyönyörködtetésére szolgálnak, hanem most magyaranyú kitérésével ejti rémületbe a lakosságot, úgy, hogy már ezek és ezek lettek földönfutóvá. A békés szőlőművelők, kik a Vezuv aljában a szőlőjüket művelték, hajlek

és élelem nélkül maradtak. A rettenetes ellenségek a földi hatalom ellen nem állhat. Az átláthatatlan sötéttségben a mentés nagyon nehéz, csaknem lehetetlen. A segélykiáltások lassan el-tompulnak. A hamuval telített levegő megnehezíti a lélegzést és már sokakat megfojtott. Másutt meg a levegő ritkulása okozta a halált és szedi az áldozatokat emberekben és állatokban. A sűrű hamu felhő nem hatol át sem a nap sugara, sem más mesterséges fény, csak néha-néha világít be a rémes sötétbe egy erős tűzszlop, hogy annál rémesebbé tegye a megvilágított felhőt és újabb áldozatokat szedjen.

Nápoly is sűrű ködben van. A lakosság rémületben várja a rettenetes ellenség közeledtét. A nápolyi bíboros ersek nyilvános imákat rendelt el. Az Oltárszentséget nyilvános imádságra tették ki, úgyszintén Nápoly nagy szentjének szent Januariusnak ereklyéit is. A nép tömegesen tódul a templomba. Még a kik eddig gnyolódtak is a vallás fölött, most bűnbánólag verik mellüket. A szerencsétlenség megtanít imádkozni.

A szomorú hír hallatára a király és királyné azonnal elutaztak Rómából. Április 9-én már Nápolyban voltak. Megerkezésük némileg megnyugtatta az aggódó népet. Közben a Vezuv is szünetet tartott, de nem sokáig. A király pontos jelentést tetetett a kitérés részleteiről. Midőn a természet egy percig pihenni látszott, rögtön gépkocsira ült a királynéval együtt és közelről akarta a szerencsétlenséget látni. Calabriában is személyesen szerzett tapasztalatot a szerencsétlenségről s így könnyebben tudott intézkedni. Gépkocsija azonban nem tudott közeljutni az elpusztított területhez. A hamu mérföldnyi távolságban oly vastag, hogy a gépkocsi kerekei 20 cm.-nyire sülyednek bele. A levegő is fojtós; visszakellett térnie. Ez által egy újabb kitérés esetleges veszélyeitől menekült meg.

A kitérést még közbejött földrengések is segítik romboló munkájában. A menekülő sokaság a közeli állomásokra a vonatokra rohant. A vezetőség nem tudott rendet tartani, a közlekedést nem lehetett lebonyolítani. Már számos szerencsétlen család Rómában keres védelmet és segítséget. A nápolyi hajózási társaság a prefektusnak rendelkezésére boesátott több hajót a szerencsétlenek elszállásolására.

A lapok tudósítói megrendítő eseteket közölnek. Torre Annunziata város 32 ezer lakója közül csak 2000 maradt a városban. A Giornale di Roma levelezője írja, hogy egy idős férfi beteg feleségét vitte a hátán a városból kifelé. A temető mellett összeesett, nem tudott tovább menni. Egy anya négy gyermekével sietett ki a városból, ötödik gyermekét a karján vitte. Közben egy gépkocsi jött; az anya könyörgésére fölvette az egyik kis leánykát, a ki már nem tudott tovább menni. Bonotrecase nevű faluban egy fiatal legény az égő laván szaladt keresztül, hogy megmentse jegyesét. A vállalat sikerült, de a fiatal ember rettenetes égési sebeket kapott.

Nápoly lakossága, bár maga is nagy veszélyben van, igazi keresztény szeretettel siet a szerencsétlenek segítségére. A „szent Januarius”-ról nevezett menedékház 100 ágyat rendezett be, ezenkívül 900 személynek ad éjjeli szállást, úgy, hogy szalmát terít a szobák padlójára. Ugyancsak késznek nyilatkozott 1000 személynek élelmet is adni egy időre. A „Nisidai” menedékház 400 személyt szállásol el. Januarius Silvester fratta maggiorei lakos saját palotájában 100 személynek ad menhelyet. A „Szevények Vendéglője” szintén 1000 személynek ígért el-látást.

A tudomány is sietett a szerencsétlenek

sorsán némileg könnyíteni. Analisis útján megállapította Dr. Zimmer a nápolyi egyetem tudós tanára, hogy e mostani láva a talajt jelentékenyen meg fogja termékenyíteni. Ez ugyan elég szép remény, de mikor valósul meg? A szerencsétlenek pedig most éheznek, most várnak segílyt. Azért „qui cito dat, bis dat”.

—r.—l.

CSARNOK.

A szentferencrendiek Hátszegen.

(Folyt.)

2.

2. A rendház és kápolna alapítása és virágzása.

A mint láttuk tehát 1586—1768-ig Hátszegen a katolicizmus egyik legerősebb oszlopától, a franciskanusoktól lett megfosztva. A reformáció hívei szt. Ferenc fiaitól elrabolták az oly sok kiváltságnak örvendő missziótelepet, megfosztották áldásos működésüktől s nem volt szabad Isten igéjét hirdetniök. Eljött azonban az 1765. év és vele Kern Fülöp kir. tanácsos jóindulata folytán újra kezdett derengeni a franciskanusok napja Hátszegen. Az említett kir. kamarás ugyanis 1765. március 1-én keltelt adásvevési szerződés értelmében 50 forinton idős Pál Mihálytól és Muntyán Janostól egy telket velt meg. A szerződés eredetije a hátszegi ház történetének első lapján olvasható Kern Fülöp saját írásával:

„Nos infrascripti Memoriae commendamus tenore praesentium significans Omnibus et Singulis quibus expedit Universis, quod in hoc Anno praesenti 1765, Die vero 8° Mensis Martii dum essemus constituti in Inlycto Comitatu Hunyadiensi Oppido Hátszeg et consequenter Curia Regia Fiscali ibidem extracta et Situa, coram nobis Regiis personaliter comparuerunt ab Una Nobilis, ac honorabilis Michael, ac Paulus Senior et Junior et Joannes Muntyán alias Popa de Tustya partibus vero ab altera, Perillustri ac generatus Dominus Joannes Papp de Hunyad Regio Fischalis Domini Hátszegiensis Provisor, Velut Magnifici Domini Philippi Josephi a Kern Sacra Caes Reae et Apostolicae Majestatis consiliiarii, et Comeralis, Administratoris V-Hunyadiensis, in hocce negotio mandataris Auctoratus, quae ambae partes in praesentia Nostra, talem invenerunt, et celebrarunt contractum perpetuo valitum quod nimirum praedicti Popae in Memorato Comitatu Oppidoque Hátszeg et Platea vgo Platz utza ex parte septentrionali vocata vicissitatibus fundorum circumspectorum Oppidanorum Hátszegiensium utpote ab oriente Josa Joank, ab una ab altera vero partibus ab occidente Székely Petru Limitaneus habente et tenentes, Duos Fundos Inter Nos sine appertinenciis in una consiquitate et convicinitate ortos eosdem modo declaratos Fundos integros utrosque in et pro 50 Hung. Florenos summa a Praelaudato Domino Philipo a Kern, Haeredibusque et Posteritatibus ejusdem utriusque sexus, universis et Legetariis ac Donatoriis stipulatis Manibus tradiderunt, dederunt, transtulerunt vendideruntque Jure perennali, quo ipsi tenebant ac possidebant, irrevocabliter, Nullum Jus Jurisque proprietatem tibi et haeredibus tuis in iisdem Fundis reservando conditionem intimul in sese Haeredes et posteritates tuas assumendo, quod tam iptum modernum Dominum eiptorem, quam eosdem posteros ac legatarios contra legitimos Impetitores in praedecaratorum Fundorum reali et pacifica possessione conservare, manutere, et evincere velint suisque obstricti, taliterque in

dictum 50 Hung. Florenorum summam prae-tactis Fundis conventam per manus Praefati Domini Mandatarii Joannis Papp rite et effective in bona, currentique argentea Moneta enumeratam in praesentia etiam Nostra Levarunt et praedecaratos Fundos saepe Mentionatis Dominis emptoribus ut praemissum et perpetuo tenendos et possidendos consignarunt.

Super qua hujusmodi emptione et venditione coram Nobis et medio Nostri modo praemissio inita et celebrata nosqua que damus praejacentes Literas Nostras contractuales fide Nostra mediante expeditas Mannumque propriarum subscriptionibus ac usatibus nostris ita et oppidi hujus ordinario Sigillo futuro pro testimonio ac majori firmita munitis et roboratas: Datum et Actum A^o Dⁿⁱ locoque supra notatis.

(L. S.) Joannes Papp.
(L. S.) Michael Blaha.^a

Ügyszintén sajátkezűleg irt okmánya olvasható, melyben a franciskánusok rendelkezésére boesátja a vett telkeket.

„Ez adas-vevés szerződésben foglalt telkeket határaikkal nem csak a szeráfi rend iránti közeletből, hanem tekintettel a hátszegi kerület különböző helyein szétszört telkekre, örökös joggal és ugyanazon feltételekkel, melyekkel megvettem, átruházom, átadom és ajándékozom a szt. Szeráfi rend szigorított franciskánus atyáinak szt. Istvánról nevezett erdélyveszi tarományára. Ezek bizonyításul álljon saját kezem írása és peesétem. V. Hunyad 1765. május 1-én.

Kern Fülöp J.

csász. és kir. tanácsos . . .

Hogy ezen másolat az eredetivel szöröl-szóra megegyezik, jelen hiteles sorunkkal bizonyítjuk. Hátszeg 775. Május 24.

Magardits József Györffy János s. k. k. polgármester s. k. városi ügynök.
(p. h.) (p. h.)

(Folyt. köv.)

A szerkesztő üzenetei.

Székelymérés. (P.) Kedélyes, de bizonyos esipős célzatosságot rejtő sorai, talán magánlevélben megjárják, de a nyilvánosság elé nem valók. Több kimélettel tartozunk egymással szemben. — A másikat jövőre. A lap-számokat a kiadóhivatal rendszeresen küldi. Az általi postán sziveskedjék tehát utánna nézni.

M. J. A kéziratot megkaptuk, de így magában nem használhatjuk. Magáról a koronagyűlésről kérünk rövid tudósítást, melynek keretében aztán a beszéd lényegesebb részeit szívesen beillesztjük.

Meglepő jó hatásnak bizonyult

irja **Kossuth Ferenc, dr. Rózsaffy Alajos** a budapesti m. kir. államrend-örtség főorvosa, **dr. Tóthfalussy Gyula** a MAV. h. főorvosa, **Hindy Szabó László** belügyim. tanácsos, **baró Bánffy Farkasné**, számtalan előkelő orvos stb.

A SZÉKELYHAVASI

INDASZESZ

(SÓSBORSZESZ.)

esúz rheuma, fejfájás, tagszaggatás és mindenemű meghűlésből eredő bántalmak ellen.

Gyulafehérváron kapható: **Frölich Gyula** gyógyszerárában, **Schlesinger Testve-rek**, **Petri F. Vilmos**, **Lobstein Lázár** uraknál.

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassú, ragadós száradás, mely olajfesteknek és az olajlakknak sajátja — elkerülte. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárgyval feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymázt, sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akárcsak az olajfesték födi be a padlót s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazhat régi és új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást, stb. van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallóra és parkettra: mely csupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékekkel már bemázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, ennél fogva nem fődí el a famustrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyszögmetér 2 közép nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9¹/₂ márká.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc

a valódiszobapadló fénylakk feltalálója és egyedüli gyártója

== FŐRAKTÁR: ==

DAHINTEN VIKTOR

vaskereskedésben GYULAFEHÉRVÁRT.

Abérmálás szentségének szertartása

czimű füzet,

Bérmálási lapok

Bérmálandók anyakönyve

rovatos iverk kaphatók

Papp György könyvnyomdájában
Gyulafehérvárt.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve, zene eszköze, festménye, régi könyve, fegyvere, régi pénze, ékszere, butora, háztartási, gazdasági és más eszköze van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkézen.

ANGSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapítottatott 1867.

**Két arany, egy ezüst es egy nagy milleniumi
éremmel kitüntetve.**

Ajánljuk kitünő hangú és erős szerkezetű **crecendo orgonáinkat.** — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és regisztrálás mellett még azon nagy előnnyel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nines befolyással rájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzle-
lettünkben 450-nél több **új orgona mű** került ki.

Raktáron kitünő hangú **harmoniumok minden
nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).

Mindenmemű **javításokat, hangolásokat** es **át-
építéseket** olesón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosán kitüntetve.

TEPLOS FESZÉS.

Első orszá-
gos műfes-
teszeti es
iparműve-
szetiintézet

Alapítottatott
1887-ben

Olajba oltárkép

magas entm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arcepek, mert örök beese van es egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, név- es születésnap, vagy egyebb alkalmi es ünnepei ajándéku szolgal. — Ezeket az arcepeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabl. kivitelben készitem e

Nagysága 25×32 35×45 55×65 65×80 75×110 85×125 100×150

18 25 40 55 95 120 180

Poichromozott fa-szobrok,

aranyozott széllal

magas entm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros hercegrimás úr ő eminenciája 67.898. szám allatt es Tolna Fesztetich Tazsiló gróf úr ő nagyméltósága által ajánlv. Az oktatást ő nagyméltósága Császka Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű aldozatkészsege folytán olaszországi műfestők es műmárványozóktól nyertem

Templomfeszés stilszerint, gipsz-márvány (stucco), kereszték aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olesón.** Szegényebb egyházaknak 25% engedmeny! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Egészen ingyen

zománczozott edényt nem kapnak sehol, de **6 főzőlábst** es **6 főzőfazéket** különféle nagyságban **12 darabot** 1 frt. 75 kr.-ert en szállíthatok. Ingeen esomagolás utánvetel mellett.

A többi tárgyak feltünő olesó árban.

— Árjegyzéket ingyen küldök. —

Kohn, gyáriraktáros, Budapest.
VI. ker., Csengeri-utca 51.

Hirdetések jutányos árban felvétetnek
e lap kiadóhivatalában.

A Dr. SCHMIDT fő-törzs es tisztí-örvos-feie

FÜLÖLAJ

gyógyít időszakos süketséget, fuffajást, fül- es nagyothallást, még idült esetekben is. Egyedül kapható üvegje 2 frt a

Dr. ROTCSHNEK EMIL
gyógyszertárban. DEBRECZEN.

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva es renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

mérsékelt árák. ☉ Villamos világítás. ☉ Fürdő.

Telefon. ☉ Társas kocsi. ☉ Kitünő konyha. ☉ Valódi borok.

Kőbányai sör. ☉ Előzékeny es figyelmes kiszolgálás.

Haas Vilmos, szállodás.